Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 7βρίου 1941

Φίλε κ. Ἀντώνιε

Τὴν ἀπὸ 9 τ. μ. ἐπιστολήν σου ἔλαβον χθὲς καὶ σπεύδω ν' ἀπαντήσω. Ἐπεθύμουν ὅμως νὰ μάθω ἀκριβῶς, ποῦ καὶ πῶς εἶναι γραμμένον τὸ σημείωμα, εἰς φύλλον ἰδιαίτερον, εἰς βιβλίον ἔντυπον, εἰς χειρόγραφον κτλ. Διότι δὲν μοι φαίνεται νὰ εἶναι γραμμένον ἀπὸ τινὸς ὑστεροβουλγίας ἕνεκα τοῦ βουλγαρικοῦ ὀνόματος τοῦ ἱερέως. Ἡ ὕπαρξις δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ δημοτικῇ τῆς Κοζάνης βιβλιοθήκῃ ἐξηγεῖται, διότι πάντως θὰ εὑρέθη τὸ χειρόγραφον εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ μητροπολίτου Φωτίου, πρώην Φιλ(ιππουπ)όλεως, ἣν μετὰ τὸν θάνατόν του ἐκληροδότησεν εἰς τὸν δῆμον Κοζάνης ἢ ἄλλης [illegible], ὡς γνωρίζω ἢ ἴσως ἀλλαχόθεν.

Πολὺ φοβοῦμαι μήπως τὸ σημείωμα ἐσημειώθη ὑπό τινος Βουλγάρου ἑλληνομαθοῦς πρὸς κατάδειξιν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τὸ Ἑλληνικώτατον χωρίον Βιδινό, — ὡς ἐλέγετο ὑπὸ τῶν κατοίκων Ἑλλήνων, — τὰ Βοδινά δηλ. παρὰ τὸ Σελνίμαχον, ἦτο Βουλγαρικὸν καὶ ὁ [illegible] φίλος ἐπειδὴ ὄνομα τῆς ἀγαθοποιΐας τοῦ [illegible] τὸ χειρόγραφον ἢ ἄλλως πως περισυναγαγών.

Δὲν πρόκειται ὅμως οὔτε περὶ τοῦ τότε ἀρχιερέως τῆς Φιλ(ιππ)όλεως Κυρίλλου (1780–1809), τοῦ ὁποίου οἱ δύο κώδικες σῴζονται καὶ τοὺς ἀνέγνωσα καὶ τοὺς ἐδημοσίευσα εἰς τὸ Ἀρχεῖον — οὔτε περὶ ἐπισκόπου τινὸς τῆς μητροπόλεως, ἐφησυχάζοντος ἐν τῇ κώμῃ, ἀλλὰ περὶ ἁπλοῦ ἱερέως, ἀναγνωστέας ἀντὶ τοῦ δέσποτά μας — δεσπότην μας. Ἐν Φιλ(ιππ)όλει, Σελνιμάχῳ, Βοδινοῖς κτλ. ὁ ἱερεὺς ἐλέγετο δέσποτας ἔν τε τῇ ὁμιλίᾳ καὶ τοῖς γραφομένοις ὑπὸ τοῦ λαοῦ — πρβλ. τὴν παροιμίαν: Κρασὶ πούλειεν δέσποτας, ἀγόραζε καὶ πίνε. Ὡσαύτως τοὺς χαιρετισμούς: καλὴ μέρα δέσποτα κτλ. καὶ τὰς φράσεις ὁ δέσποτας τὸ εἶπε· ὁ δέσποτας παπᾶς ὁ [illegible], μᾶς [illegible], μᾶς [illegible] μᾶς [illegible] κτλ.

Ὡσαύτως τὸ ὄνομα δὲν ἔχει καμμίαν αὐθεντικότητα. Βουλγαρικὸν ὄνομα Σβέλινο(1) δὲν ὑπάρχει, Βέλιος-Βέσελιν μάλιστα, καὶ σχετικῶς ἡ ἐν παρενθέσει· τὸ δὲ Ἀλέσκου πάντως εἶναι ἀντὶ τοῦ Ἀλέκσου (Ἀλέξιος), διότι οἱ Βούλγαροι μὴ ἔχοντες γράμμα ξ δηλοῦσιν αὐτὸ διὰ τοῦ κ+σ καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ ὁ γράψας ἔγραψε τὰ γράμματα ἀντιστρόφως, ὅπερ μοι δίδει τὰς ὑπονοίας ὅτι ὁ γράψας εἶναι Βούλγαρος καὶ ἔγραψεν ὑστεροβουλγαρισθεὶς τότε εἶναι βραδύτερον κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ ἐθνικοὺς ἀγῶνας.

Ἡ μνημονευομένη ἐπιδρομή εἶναι ἡ τῶν Κιρτζαλήδων, οἵτινες ἐπί δύο δεκαετίας φθίνοντος τοῦ 18ου καί ἀρχομένου τοῦ 19ου αἰῶνος [illegible] ἐλυμαίνοντο τήν Θράκην καί τήν Βουλγαρίαν λεηλατοῦντες καί πυρπολοῦντες κώμας καί κωμοπόλεις. Τήν πρώτην δεκαετίαν ἀρχηγός ἦτο ὁ Σινέτης, ὅστις ἐπυρπόλησε τό Βοδενά καί τήν Στενίμαχον καί τήν δευτέραν ὁ Ἐμίν-ἀγᾶς, ὅστις κατά τό 1803 ἐπυρπόλησε πόλιν τόν Στενίμαχον. Τότε ὅλοι σχεδόν οἱ εὔποροι Στενιμαχῖται μετῴκησαν εἰς τήν Φιλιππούπολιν· κατῆλθον δέ ἐκ τῆς Ροδόπης Βούλγαροι (Θρακοέλληνες ἐκσλαβισθέντες γλωσσικῶς) οἵτινες κατῴκησαν τήν Στενίμαχον καί ἐξελληνίσθησαν ἕνεκα τοῦ Ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος, παραμενόντων μόνον τῶν Βουλγαρικῶν ὀνομάτων των ὡς δείγματα τῆς καταγωγῆς των· Γκιάνογλου, Μπόϊλοσι, Σέμπος κτλ.

Τά μνημονευόμενα λοιπόν ἱστορικά γεγονότα εἶναι ἀληθῆ. Ἡ Φιλιππούπολις ἐσώθη τότε τῆς ἐπιδρομῆς τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ μητροπολίτου, ὅστις συνέλεξεν ἀρκετά χρήματα παρά τῶν πλουσίων καί τῶν ἰσναφίων καί τά παρέδωκεν εἰς τόν Σινέτην. Ἐν τοῖς ἀρχείοις τῶν ἀμπατζήδων εἶναι γεγραμμένον τό ποσόν, τό ὁποῖον ἔδωκε τό ἰσνάφι των εἰς τόν μητροπολίτην. Τότε περιεγράφη ἡ πόλις διά τάφρου, λαμβανούσης τό ὕδωρ ἐκ τοῦ ποταμοῦ, πρός ἄμυναν καί εἰργάσθησαν πάντες — Χριστιανοί καί Τοῦρκοι. Ὑπερήσπισαν δέ τήν πόλιν πάντες ἡμέρας καί νυκτός.

Τό σημείωμα αὐτό εἶναι ἱστορικόν διά νά ἀναγνωσθῇ καλά καί νά ἐξελεγχθῇ. Ἄν ἦτο δυνατόν ἐγώ νά τό ἀναγνώσω καί νά τό ἴδω;

Σᾶς ἀσπάζομαι φιλικῶς

Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδης.